

نظرات استدلالی شورای نگهبان

عنوان

لایحه اصلاح ماده (۶۱) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم
بخشی از مقررات مالی دولت

شماره مسلسل: ۱۳۹۳۰۰۷۰

تاریخ: ۱۳۹۳/۵/۱۳

بزهشگده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

نظرات استدلالی شورای نگهبان

لایحه اصلاح ماده (۶۱) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم
بخشی از مقررات مالی دولت

تدوین، تنقیح و استخراج:

محمد برزگر خسروی

بازبینی و نظارت علمی:

محمدهادی توکل‌پور

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۳۰۰۷۰

تاریخ انتشار: ۱۳۹۳/۵/۱۳

بزهشگده شورای نگهبان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لایحه اصلاح ماده (۶۱) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

فهرست مطالب

مقدمه	۲
لایحه اصلاح ماده (۶۱) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت	۳
نظر (نهایی) شورای نگهبان	۵

مقدمه

بر اساس اصل (۹۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، کلیه مصوبات مجلس شورای اسلامی به وسیله شورای نگهبان از نظر انطباق با موازین اسلام و قانون اساسی مورد بررسی قرار می‌گیرد و در صورت مغایرت برای تجدیدنظر به مجلس بازگردانده می‌شود. همچنین به موجب اصل (۸۵) قانون اساسی مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب اساننامه‌های دولتی را به دولت واگذار کند که در این صورت اساننامه‌های مصوب دولت می‌بایست به لحاظ انطباق با شرع و قانون اساسی به تأیید شورای نگهبان برسند. علاوه بر این به موجب اصل (۴) قانون اساسی، کلیه قوانین و مقررات مدنی، جزایی، مالی، اقتصادی، اداری، فرهنگی، نظامی، سیاسی و غیر اینها باید بر اساس موازین اسلامی باشد. این اصل بر اطلاق یا عموم همه اصول قانون اساسی و قوانین و مقررات دیگر حاکم است و تشخیص این امر بر عهده فقهای شورای نگهبان است. تفسیر قانون اساسی نیز به موجب اصل (۹۸) قانون اساسی بر عهده شورای نگهبان قرار گرفته است.

در راستای اجرای این اصول، کلیه مصوبات مجلس، اساننامه‌های دولتی و استفساریه‌ها در جلسات شورای نگهبان مورد بررسی فقهی و حقوقی قرار گرفته و نظر نهایی شورا ابلاغ می‌گردد. با عنایت به تأکیدات رهبر معظم انقلاب اسلامی مبنی بر ضرورت اعلام مبانی و استدلالات شورای نگهبان، گروه تدوین پژوهشکده شورای نگهبان، با همکاری اداره تدوین دفتر امور حقوقی شورای نگهبان، اقدام به استخراج استدلالات و مبانی نظری آراء این شورا نموده است. کارشناسان این پژوهشکده، با مطالعه دقیق متن مذاکرات شورای نگهبان - که از سوی معاونت اجرایی ضبط و پیاده‌سازی می‌شود - استدلالات و ظرایف مورد نظر اعضاء را استخراج نموده، و با حفظ اصالت، آنها را در قالب یک متن علمی به جامعه حقوقی کشور ارائه می‌نمایند. یقیناً انتشار مبانی اظهارنظرهای شورای نگهبان، موجب آشنایی هرچه بیشتر جامعه علمی و نهادهای تقنینی و اجرایی کشور با فعالیت‌های این شورای حساس و تأثیرگذار شده و همچنین می‌تواند به عنوان متون درسی و پژوهشی در محافل دانشگاهی و حوزوی مورد استفاده قرار گیرد.

لایحه اصلاح ماده (۶۱) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت

مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۹۱/۶/۲۱
تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۹۱/۶/۲۹

ماده واحده- در ماده (۶۱) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۴/۸/۱۵، بعد از عبارت «پرداخت نمایند» عبارت «مبالغ مذکور از ابتدای تصویب قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب ۱۳۸۴/۸/۱۵، درآمد شرکت توانیر محسوب نمی‌شود و به عنوان افزایش سرمایه دولت در شرکت توانیر منظور می‌گردد» اضافه می‌گردد.

الف- دیدگاه مغایرت

- طبق ماده (۶۱) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، شرکت‌های برق منطقه‌ای باید مبالغی را برای سرمایه‌گذاری در حوزه توسعه نیروگاه‌های حرارتی و شبکه انتقال برق کشور به شرکت توانیر پرداخت کنند. از آنجا که ممکن است بخشی از سهام شرکت توانیر متعلق به بخش خصوصی باشد، بخش خصوصی ممکن است از طریق سود سرمایه‌گذاری مورد اشاره این قانون، اموالی را مالک شده باشد. با توجه به اینکه در ماده واحده مزبور، مبالغ مذکور از ابتدای تصویب این قانون، درآمد شرکت توانیر محسوب نشده و به عنوان افزایش سرمایه

۱. ماده ۶۱- شرکت‌های برق منطقه‌ای مکلفند جهت توسعه نیروگاه‌های حرارتی و شبکه انتقال برق کشور، مبالغ تعیین شده در بودجه مصوب سالانه خود را به شرکت توانیر جهت سرمایه‌گذاری در طرح‌های مزبور پرداخت نمایند. شرکت‌های فروشنده برق نیروگاه‌های آبی موظفند تمامی وجوه حاصل از فروش انرژی برق خود را پس از وضع هزینه‌های تولید برای سرمایه‌گذاری در توسعه نیروگاه‌های برق آبی به مصرف برسانند. شرکت توانیر موظف است ارقام پیش‌بینی شده در بودجه مصوب شرکت‌های برق منطقه‌ای تحت عنوان تفاوت نرخ را متناسب با عملکرد فروش انرژی شرکت‌های مذکور جبران نماید.»

دولت در شرکت توانیر منظور می‌شود، اگر مالی بر اساس ماده (۶۱) این قانون، به تملیک بخش خصوصی درآمده باشد، با استناد به این ماده واحده، می‌توان آن را به دولت برگرداند. این در حالی است که در اسلام بر اساس اصل مشروعیت مالکیت، نمی‌توان اموال افراد را بدون دلیل از تسلط آنان خارج کرد و بر این اساس این ماده که در مقام سلب مالکیت از این اشخاص است، مغایر موازین شرعی است. همچنین در مقدمه توجیهی این مصوبه، به بلا تکلیف بودن طرف حساب دارایی‌ها اشاره شده است، نه اینکه آن طرف، نامشخص باشد. بر این اساس ممکن است اشخاص خصوصی، طرف حساب شرکت بوده ولی تکلیف آنها در این خصوص مشخص نشده باشد. لذا نمی‌توان پذیرفت که این مصوبه با توجه به روند خصوصی‌سازی‌ها، جهت رفع ابهام احتمالی، تکلیف مالکیت این مبالغ را مشخص کرده است.

ب- دیدگاه عدم مغایرت

- ظاهر ماده (۶۱)، دلالت بر تملیک مبلغ مذکور به شرکت توانیر ندارد، بلکه تنها اجازه سرمایه‌گذاری (و نه مالکیت) از محل مبالغ مذکور را به شرکت توانیر داده است. بر این اساس، شرکت‌های خصوصی از این طریق، منفعتی کسب نکرده‌اند که بر اساس این ماده، مکلف به برگرداندن آن باشند؛ لذا این ماده، مغایرتی با موازین شرع ندارد.

- فلسفه این مصوبه در مقدمه توجیهی آن بیان شده است و آن عبارت است از اینکه از تاریخ تصویب قانون، مبالغ مذکور در ماده (۶۱)، در شرکت توانیر به طرح‌های یادشده تخصیص یافته، لیکن طرف حساب دارایی‌ها، تاکنون بلا تکلیف مانده است؛ به بیان دیگر، هر چند این مبالغ، پرداخت شده ولی مشخص نبوده است که این مبلغ در مالکیت چه کسی است؛ لذا در این مصوبه با توجه به روند خصوصی‌سازی‌ها، جهت رفع ابهام احتمالی، تکلیف مالکیت این مبالغ مشخص شده است و از این رو، این ماده با ایرادی مواجه نیست.

- شرکت توانیر دولتی است و تمام سهام آن متعلق به دولت است؛ لذا فرض تملیک مبلغ مذکور به بخش خصوصی مطابق با واقع نیست و در این خصوص،

ایرادی به این ماده وارد نیست.^۱

- بودجه مصوب شرکت‌های برق منطقه‌ای، هر چند مصوب ارکان شرکت بر اساس اساسنامه آن باشد، اما در بودجه کل کشور در ذیل ماده واحده ذکر می‌شود و به تصویب مجلس می‌رسد. لذا بودجه مورد اشاره ماده (۶۱) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت، صرفاً مربوط به سهام دولتی است و ارتباطی با اموال اشخاص خصوصی ندارد. بر این اساس این ماده مغایرتی با شرع ندارد.

ج- دیدگاه ابهام

- ممکن است منظور از "بودجه مصوب سالانه خود" که در ماده (۶۱) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مورد اشاره قرار گرفته است، بودجه‌ای باشد که سالانه به تصویب شرکت می‌رسد و نه بودجه‌ای که به تصویب مجلس می‌رسد. در صورتی که منظور از آن، بودجه مصوب شرکت باشد، این بودجه، اموال اشخاص خصوصی را نیز در بر گرفته و بر این اساس، بازگرداندن مورد اشاره این ماده واحده، همانطور که در دیدگاه مغایرت ذکر شد، خلاف موازین شرعی است. بنابراین ابتدا باید ابهام موجود در خصوص بودجه مصوب سالانه برطرف شود.

د- تصمیم شورا

- ماده مزبور، مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

نظر (نهایی) شورای نگهبان^۲

موضوعه مزبور مغایر با موازین شرع و قانون اساسی شناخته نشد.

۱. طبق ماده (۶) اساسنامه شرکت مادر تخصصی مدیریت تولید، انتقال و توزیع نیروی برق ایران (توانیر)، «... صد در صد (۱۰۰٪) سهام متعلق به دولت است.» اساسنامه شرکت توانیر، در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۹/۲۷ هیئت وزیران و به استناد ماده (۴) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹، به تصویب رسیده است.

۲. مندرج در نامه شماره ۹۱/۳۰/۴۸۰۹۷ مورخ ۱۳۹۱/۶/۲۹ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

امام خمینی (ره):

و از شورای محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و ظایف اسلامی و ملی خود را ايفا و تحت تاثیر بیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون بیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزرگساده شورای نگهبان

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد
قرنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۴۶۳ - ۱۳۱۴۵
تلفکس: ۰۴۵ - ۸۸۳۲۵۰۲۱
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir